

Útdráttur

Kenningar um uppeldi ungra barna og uppeldissagan á rætur sínar að rekja aftur til daga Aristótelesar. Nútímaðörn alast allflest upp við að fara einhvern tíma í leikskóla sem er samkvæmt íslenskum lögum fyrsta skólastigið í skólastarfinu. Því er vert að hyggja að því hvaðan hugmyndir um leikskóla nútímans er sprottin.

Leikskólar voru fyrst nefndir barnagarðar eða Kindergartens og er heiti þeirra og hugmyndir um þá komin frá Friedrich Fröbel (1897 – 1852) sem jafnan er nefndur „faðir leikskólans“. Hann var fyrstur til að setja fram hugmynd um leikskólann sem framhald af uppeldi heimilisins. Friedrich Fröbel var frumkvöðull í menntun ungra barna og menntun kvenna. Hann lagði mikla áherslu á mikilvægi móðurinnar í uppeldi og umönnun barna og á kennslu kvenna í skólunum sínum. Fröbel braut blað í menntasögu hins vestræna heims. Fjallað verður um uppvaxtarár og menntun þessa mikla frumkvöðuls. Þá verður fjallað um kenningar Fröbels og útbreiðslu þeirra.

Leikskólar og barnaheimili á Íslandi þekktust ekki fyrr en Reykjavík tók örum vexti í byrjun 20.aldar. Fyrsti vísir að barnaheimili var einkarekið sumardvalarheimili við Öskjuhlíðina árið 1910. Á sama tíma voru Fröbel leikskólar búnir að festa rætur sínar um alla Evrópu, á Norðurlöndunum og í Bandaríkjum.

Menntun kvenna við fóstrustörf var sama sem engin þar til 1939, er ein fyrsta fóstran kemur heim úr námi til Íslands eftir útskrift úr *Frøbel Højskole* í Kaupmannahöfn. Var það Bryndís Zoëga og verður hér gefið ágrip af ævi hennar og af sögu leikskóla í Reykjavík fram til 1940. Bryndís við forstöðu í leikskólanum Drafnarborg árið 1950 og veitir honum forstöðu í 42 ár þar til hún hættir störfum 75 ára gömul.

Það er ekki bara merkilegt að hún starfaði svo lengi, heldur að henni tókst að reka fröbelskan leikskóla alla tíð á tímum örra breytinga í uppeldismálum og efnahagi þjóðarinnar. Líklegt er að persónuleiki hennar hafi þar skipt sköpum Ævi sína helgaði hún reykvískum börnum. Lífsstarf hennar var að vera forstöðukona og fóstra sem hafði þá köllun að kenna börnum að leika sér.

Abstract

The pedagogy of early childhood and the history of pedagogy go back as far as the days of Aristotle. Most modern children do at some point in their upbringing attend kindergarten, which, according to Icelandic law, is the first level of schooling. Therefore it is worth investigating where the ideas behind the modern kindergarten originated.

The term "kindergarten" comes from the German "Kindergarten," or child-garden. The name and the ideas behind kindergartens come from Friedrich Froebel (1782 – 1852), who is commonly referred to as the "father of the kindergarten". He was the first to introduce the idea as a continuation of a child's upbringing at home. Friedrich Fröbel was a pioneer in the education of young children and women. He placed a great emphasis on the importance of the mother in children's upbringing and care and on educating women in his schools. Froebel is a seminal figure in the history of education in the Western World. I will begin by describing his upbringing and education, and then describe his theories and their widespread influence.

Kindergartens and nurseries were not known in Iceland until Reykjavík began to grow rapidly at the start of 20th century. The earliest example of a kindergarten was a privately run summer camp which opened in Öskjuhlíð in Reykjavík in 1910. At the same time, Froebel kindergartens had become established and had taken root all over Europe, the Nordic countries and the United States.

There were no educated kindergarten teachers working in Iceland before 1939, when one of the first Icelandic kindergarten teachers, Bryndís Zoëga, graduated from the *Froebel Højskole* in Copenhagen and returned to work in Iceland. I will give an account of her life, and provide a historical overview of kindergartens until 1940. Bryndís took over as the head teacher of Drafnarborg kindergarten in 1950, where she remained for 42 years, until her retirement at the age of 75.

The most remarkable fact is not merely the duration of her career, but that the whole time she managed to run a Froebelian kindergarten during a time of rapid changes in the national economy and childcare system. It is likely that her personal characteristics played a vital part in that. She devoted her life to the children of Reykjavík, and her life's work was to be a kindergarten manager and teacher, whose calling it was to teach children how to play.